

Oponentský posudek diplomové práce

studenta / studentky BcA. Terezy Hladíkové
Fakulty umění a architektury Technické univerzity v Liberci

Název diplomové práce: Žakár

Diplomantka si jako cíl své kvalifikační práce stanovila instalaci, která je někde na pomezí mezi výtvarným uměním a muzejní expozicí. Ve spolupráci se současným majitelem bývalé textilní továrny v Rokytnici nad Jizerou se rozhodla skrze zvukovou instalaci připomenout původní funkci budovy a její zaměstnance. Tento záměr se jí víceméně podařilo naplnit.

Vedle dokumentace instalace diplomantka také předkládá doprovodný text, který je určitým informačním podkladem pro prostorovou realizaci. V textu se věnuje historii továrny, lokalitě, v níž se nachází, technologii textilní výroby a vlastnímu výtvarnému projektu. Vše je doplněno bohatým obrazovým doprovodem. K textu samotnému mám mnoho výhrad. Především jej autorka nenechala jazykově zkorigovat. Je plný gramatických chyb, takže působí, jako by ho psalo dítě nebo cizinec. Po obsahové stránce věnuje autorka možná příliš mnoho pozornosti oblastem, které nejsou pro výsledné dílo zásadní. Například namísto popisů jednotlivých druhů tkanin a funkce žakárového tkalcovského stroje se mohla soustředit více na zaměstnance továrny, jejich původ, profesi, vzájemné vztahy, což by vzhledem k instalaci, která je založená na osobních vzpomínkách dělníků, bylo logičtější i zajímavější. Je velká škoda, že se Tereza Hladíková nepokusila svou práci zařadit do výtvarného kontextu, prozkoumat tvorbu autorů, kteří pracují se zvukem, prostorem, pamětí či sociálními aspekty určitého místa. Málo prostoru je také věnováno samotnému výtvarnému projektu. Není zcela jasné, jak probíhala komunikace se současným majitelem budovy, zda instalace vzniká na jeho zadání, nebo jde především o vlastní iniciativu autorky, zda je přiložená dokumentace pouze jakousi skicou k budoucí instalaci umístěné v opravené budově, nebo se jedná již o finální dílo rozvíjející genius loci opuštěné a poničené tovární haly. Dozajista by stálo za to také zmínit, jak vybírala pamětníky pro nahrávku, jaké byly jejich profese nebo v jakém období v továrně pracovali.

Instalace samotná je umístěna v jedné z opuštěných továrních hal. Jde o multi-kanálovou zvukovou projekci. Jednotlivé zdroje zvuku jsou umístěny v polštářích ušitých z tkaniny, která se v továrně kdysi vyráběla, a rozmístěny v prostoru v pravidelné sestavě ovlivněné strukturou architektury. Měl bych několik připomínek jak k prostorové kompozici, tak technickému řešení přehrávání záznamu. Dokumentace i nahrávky na mě působí, jako by autorka volila na všech rovinách nejjednodušší řešení, aniž by se pokusila vzít v úvahu jiné varianty. Polštáře jsou v prostoru zavěšeny v rovině se sloupy a stropními překlady, navíc jsou vzhledem k celkové proporci tovární haly docela malé a v prostoru se ztrácejí. Instalace z dokumentace působí staticky a monotónně, nenechá diváka (posluchače) nahodile objevovat prostor a ze střípků vzpomínek si skládat obraz místa, ale nutí jej postupně vyslechnout řadu „nastoupených zaměstnanců“. Myslím, že po absolvování první řady by mě už nebavilo poslouchat druhou. Docela by mě zajímalo, jak autorka uvažovala o přítomnosti diváka v instalaci, jeho pohybu a způsobu percepce díla. Nedotaženě působí realizace i v detailech: Zavěšení polštářů odkazující k osnovám tkalcovských stavů je logické, při bližším pohledu však vychází najevo ledabylost provedení (nitě se prověšují nebo kříží).

Technické řešení přehrávání zvuku, tak jak je zachycené v dokumentaci je spíš vhodné pro jednorázovou akci, než dlouhodobou expozici. Každý z polštářů v sobě skrývá přehrávač s reproduktorem napájený baterií. To je problematické z hlediska obsluhy, každý z přehrávačů se musí ručně zapínat zvlášť a délka přehrávání je limitovaná výdrží baterie. Zajímalo by mě, jak si autorka představuje instalaci v každodenním provozu.

Samotné nahrávky by pak zasloužily také více péče. Po technické stránce je obtížné pořídit kvalitní terénní nahrávku, je tedy nutné věnovat jí následně značnou pozornost při editaci. Několik nahrávek má drobné chyby v postprodukci: příliš razantní použití noise filtru (nebo alespoň nahrávka tak zní) nebo chyby ve střihu. To jsou však technické drobnosti. Zásadnější problém vidím v koncepci výpovědí. Většina pamětníků zopakuje v podstatě stejnou strukturu příběhu (nástup do podniku, přidělení do provozu, stručný popis pracovní náplně, úpadek firmy, odchod do důchodu nebo ztráta zaměstnání). Pokud je člověk poslouchá postupně za sebou, ztratí pozornost a uniknou mu některé zajímavé detaily. Autorka pravděpodobně předpokládala, že záznam získá v průběhu jedné návštěvy. Myslím ale, že opakovaná setkání, více nahraného materiálu a přesná představa o celkové výpovědi všech sdělení by kompozici a vyznění celé projekce pomohly.

K předložené diplomové práci se vyjadřuji na základě dokumentace a pravděpodobně bude mít stejné materiály k posouzení i komise. Dokumentaci považuji do jisté míry za nedostatečnou. Fotografie sice zprostředkují základní představu o charakteru místa, méně vypovídající jsou však co se týče proporcí prostoru, přesného rozmístění objektů, pohybu diváka. Trochu více napoví jednoduché amatérské video, jež jsem měl k dispozici, získal jsem díky němu nějakou představu o intenzitě a působení zvuku v celé instalaci. Rozhodně by však neškodilo k prezentaci připojit zakreslení instalace do půdorysu s uvedenými rozměry, pořídit kvalitnější fotografie a zpracovat přesvědčivější videozáznam.

Práce splňuje požadavky na udělení odpovídajícího akademického titulu.

Doporučuji tuto diplomovou práci k ústní obhajobě a navrhuji ji hodnotit
známkou dobře

V Zittau dne 7. června 2018

Stupnice známek:

- 1 výborně
- 2 velmi dobře
- 3 dobře
- 4 nevyhověl

Čitelný podpis / signatura

Mgr. MgA. Jan Krtička, Ph.D.